

«Τύπος Πίνου τῶν ωιστῶν ἐν λότῳ, ἐν ἀναστρόφῃ, ἐν ἀλάτῳ,
ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀλθείᾳ.» (Α' Τιμ. Δ' 12)

Ἡ θρυλική «Μάνα τοῦ Στρατιώτη» Καλλιόπη Λύκα

Ἡ Καλλιόπη Λύκα πού ὀνομάσθηκε ἀπό τό Βασιλιά Γεώργιο «Μάνα τοῦ Στρατιώτη» ὑπῆρξε τό πρότυπο τῆς σύγχρονης Ἑλληνίδας. Σύζυγος ἥρωα, μητέρα ἥρωα, στοργική νοσοκόμα στό πλευρό τοῦ τραυματία καί λέαινα στή μάχη! Σ' ὀλόκληρη τή ζωή της συμμετεῖχε ἐνεργά σ' ὅλους τούς Ἐθνικούς Ἀγῶνες καί προσέφερε ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες ἀπόλυτα ἀφοσιωμένη στό Ἱερό Καθῆκον.

Τό Ἑλληνικό Κράτος δυστυχῶς ὄχι μόνο δέν τίμησε ὅπως θά ἔπρεπε τήν προσφορά της ἀλλά τῆς ἀρνήθηκε ἀκόμα καί τήν νοσοκομειακή φροντίδα στό στρατιωτικό νοσοκομεῖο, ὅταν αὐτή τή χρειάσθηκε.

Ψηλή μέ ὠραῖο παράστημα, παρά τήν προχωρημένη ἡλικία της καί μέ τήν καλοσιδερωμένη της στολή γεμάτη παράσημα καί μετάλλια, πάντα χαμογελαστή μιλοῦσε μέ ἐνθουσιασμό γιά τήν Πατρίδα. Ἔτσι θυμᾶμαι μικρό παιδάκι τότε στά Γιάννενα τή θρυλική «Μάνα τοῦ Στρατιώτου».

Ἀγαποῦσε ὅλο τόν κόσμο ἀλλά εἰδικά τό Στρατό. Κυριολεκτικά τόν λάτρευε καί συχνά ἔλεγε: «ὅπου ὑπάρχει Στρατός εἶναι ἐλεύθερη ἡ Πατρίδα!».

Ἡ Καλλιόπη Ζάγκλη, αὐτό ἦταν τό πατρικό της ὄνομα, εἶχε γεννηθεῖ στίς 30 Ἰανουαρίου τοῦ 1889 στήν Ἄρτα. Ὁ πατέρας της ὀνομαζόταν Κωνσταντῖνος, ἡ μητέρα της Ἀγγελική καί καταγόntonταν ἀπό τούς Καλαρρύτες, ἕνα ὀρεινό χωριό κοντά στά Γιάννενα. Ἡ οἰκογένειά της ἦταν πολύ εὐπορη ἀλλά καί ἐξαιρετικά φιλόνηθρωπος. Ἡ σπλαχνική μητέρα της πάντρευε ἄπορα κορίτσια καί μαζί μέ τό γενναιόδωρο σύζυγο της διέθετε μεγάλα ποσά γιά συμπάρασταση στούς φτωχοῦς τῆς Ἄρτας καί στούς φυλακισμένους. Εἶχαν βαθιά Χριστιανική Πίστη καί ἀπέραντη ἀγάπη γιά τήν Πατρίδα.....

Μπαρουτοκαπνισμένος μέ τή μορφή τοῦ Ὑπολοχαγοῦ Πεζικοῦ, ὁ σύζυγός της, ὁ Δημήτριος Λύκας δέν ἔλειψε ἀπό καμμία μάχη. Παντοῦ ἔδινε τό παρών καί

έδειχνε τήν ανδρεία του. Τό στήθος του γέμιζε παράσημα καθώς και πολεμικά μετάλλια και τό κορμί του πληγές.

Παράλληλα ή σύζυγος του Καλλιόπη δέν σταμάτησε ούτε μία στιγμή τό φιλανθρωπικό της έργο. Μέρα και νύκτα μέσα στά Στρατιωτικά Νοσοκομεία έδειχνε τή στοργή της σέ κάθε τραυματία και στεκόταν δίπλα σέ κάθε οικογένεια πού τήν είχε ανάγκη, συμπαραστεκόμενη όχι μόνο ήθικά αλλά και υλικά.

Μετά και από τή Μικρασιατική Έκστρατεία ό σύζυγος της έπαθε φυματίωση πού ξεκίνησε από ένα από τά τραύματά του στους πνεύμονες. Αυτό τόν οδήγησε σέ πρόωρο θάνατο. Τό 1930 ό Δημήτριος Λύκας ως Συνταγματάρχης έφυγε από τόν κόσμο μας, αφήνοντας χήρα τή σύζυγό του και όρφανό τόν ανήλικο γιό του.

Ή γενναία Ήπειρώτισσα στάθηκε στό ύψος τών περιστάσεων.

Ανέθρεψε μέ στοργή και φροντίδα τό μοναχογιό της έμπνέοντάς του άπέραντη αγάπη για τήν Πατρίδα.....

Ή Καλλιόπη Λύκα μέ μεγάλη της εύχαρίστηση παρακολουθοῦσε τίς προόδους του ένω συνέχιζε μέ άμείωτη ένταση τό κοινωνικό και φιλανθρωπικό της έργο.....

Ήδη από τό 1911 είχε ίδρυθει ή πρώτη Σχολή Άδελφών Νοσοκόμων του Έρυθρού Σταυρού. Μέ τήν έναρξη τών Βαλκανικών Πολέμων είχε ξεκινήσει και ένα ανθρωπιστικό κίνημα συμπαραστάσεως στους τραυματισμένους μαχητές. Πλήθος κυριών από τήν καλή κοινωνία, είχαν σπείσει τότε νά ντυθοῦν τή στολή τής έθελόντριας αδελφής νοσοκόμας για νά φροντίζουν τούς τραυματίες. Άνάμεσά τους και ή Καλλιόπη Λύκα.....

Ή όμορφη εικόνα τής έθελόντριας αδελφής εξακολουθοῦσε νά γοητεύει τίς Έλληνίδες του Μεσοπολέμου. Άρχισαν λοιπόν νά συγκροτοῦνται πλήθος ομάδων έθελοντριών αδελφών του Έλληνικού Έρυθρού Σταυρού. Μία τέτοια ομάδα ιδρύθηκε στά Γιάννενα τό 1939.

Πολλές Γιαννιώτισσες έτρεξαν πρόθυμα νά καταταγοῦν. Άνάμεσά τους και ή Καλλιόπη Λύκα πού βρήκε άλλη μία εύκαιρία για νά σταθει όλο στοργή δίπλα σέ όποιον είχε ανάγκη. Δέν πέρασε πολός καιρός και ήρθε ή 28η Οκτωβρίου 1940 μέ τήν επίθεση τών Ιταλών. Άγρυπνη ή στοργική αδελφή Καλλιόπη Λύκα, παρέμενε στό πλευρό τών τραυματισμένων στρατιωτών προσφέροντάς τους τήν αγάπη της. Αυτό πού έζησε στά Νοσοκομεία και στά Όρεινά Χειρουργεία δέν περιγράφονται. Τά κρυοπαγήματα τότε ήταν κάτι φοβερό. Πολλές φορές όταν οι νοσοκόμες έβγαζαν τίς άρβύλες τών φαντάρων, τά δάκτυλα και άλλα μέρη τών κάτω άκρων τούς έμεναν μέσα σ' αυτές. Ή ίδια διηγείτο ότι είδε μέσα σέ μία μέρα νά άκρωτηριάζονται εκατό στρατιώτες.

Τό σπίτι της τό είχε κυριολεκτικά διαλύσει. Σεντόνια, πετσέτες, σκεύη φαγητού, ρούχα τά είχε πάει στό Στρατιωτικό Νοσοκομείο για νά προσθέσει κάτι και εκείνη στον έξοπλισμό του. Συχνά έφευγε επικεφαλής σέ αποστολές για συνοδεία τραυματιών σέ Νοσοκομεία τής ένδοχώρας. Οι μεταφορές αυτές ήταν πολύ επικίνδυνες και έκτελοῦνταν μόνο τή νύκτα γιατί τήν ήμέρα οι φάλαγγες βομβαρδίζονταν. Μέσα σέ αυτοκίνητα πού δέν ήταν προορισμένα για τέτοιες

μεταφορές, οί τραυματίες μας υπέφεραν φρικτά από την έλλειψη τών στοιχειωδών ανέσεων.....

Η Καλλιόπη Λύκα πήγε στο Άργυρόκαστρο, στην Πρεμετή στο Λάμποβο, στο Καλαράτι και όπου άλλου ο Στρατός μας πολεμούσε. Στο Άργυροκαστρο την περίμενε μία υπέροχη έκπληξη. Ο Βασιλεύς Γεώργιος την είχε ονομάσει «Μάνα του Στρατιώτου». Εκεί ήταν πού την φώναξαν για πρώτη φορά οί στρατιώτες μας «Μάνα» ζητωκραυγάζοντας. Από τότε έφερε με υπερηφάνεια αυτό τον τίτλο και έτσι την αποκαλούσαν και την προσφωνούσαν όλοι οί στρατιωτικοί. Παράλληλα της ανατέθηκαν καθήκοντα υπεύθυνης για τή «Φανέλλα του Στρατιώτου», μιās οργανώσεως πού φρόντιζε ήθικά και υλικά τον Έλληνα Στρατιώτη. Η οργάνωση αυτή στην περίοδο του Πολέμου μέ έντατική έθελοντική εργασία πολλών χιλιάδων Έλληνίδων απ' όλη την επικράτεια μπόρεσε νά στείλει στο μέτωπο 127.000 δέματα μέ μάλλινο ίματισμό για τίς ανάγκες τών στρατιωτών μας.

Στίς 31 Δεκεμβρίου 1940, λίγο πριν αλλάξει ο χρόνος έφθασε μέσα στους τραυματίες και ο γιός της, ο Ανθυπολοχαγός Γεώργιος Λύκας. Η γενναία Έλληνίδα Μητέρα αφού περιποιήθηκε στοργικά τό τραύμα του παιδιού της, τό έστειλε νά πάρει άμέσως τό φύλο πορείας για τή θέση του στο μέτωπο. Ο Διευθυντής του Νοσοκομείου θέλησε νά τον κρατήσει μία μέρα ακόμη για ιατρική παρακολούθηση. Την βρήκε όμως αντίθετη, και ήταν απόλυτη: «Τό κρεβάτι έχω νά τό δώσω σέ άλλον πού είναι βαρύτερα τραυματισμένος!». Γιατί είναι αλήθεια ότι η Καλλιόπη Λύκα αισθανόταν Μάνα του κάθε Στρατιώτη και δέν ξεχώριζε κανένα ούτε βέβαια και το φυσικό της τέκνο.....

6 Απριλίου του 1941. Ατέλειωτες όρδές Γερμανών έφθασαν στα σύνορά μας και μās έπετέθησαν. Η Μάνα του Στρατιώτου τότε έζησε τίς φρικτότερες στιγμές της ζωής της μαζί μέ τούς πυροβολητές της VIII Μεραρχίας πού λόγω της συνθηκολογήσεως αναγκάσθηκαν νά αποχωρισθούν τά πυροβόλα τους. Μέ δάκρυα στα μάτια και αναφιλητά τά στεφάνωσαν μέ άγριολούλουδα. Ο Ταγματάρχης Κωνσταντίνος Βερσής, ήρωας από τή Μικρασιατική Έκστρατεία, Διοικητής της Μοίρας Πυροβολικού, αποφάσισε νά τιμήσει μέ μεγαλειώδη τρόπο τό Όπλο του. Συγκέντρωσε τούς στρατιώτες του και αφού άσπάσθηκαν τά πυροβόλα, τούς κάλεσε νά στραφούν προς νότο μέ μέτωπο την υπόλοιπο Ελλάδα και νά ψάλλουν τον Έθνικό Ύμνο. Στην συνέχεια διέταξε την καταστροφή τών πυροβόλων μέ δυναμίτιδα. Τή στιγμή πού έσειέτο τό έδαφος από τίς έκρήξεις, ο γενναίος Πυροβολάρχης θέλοντας νά πεθάνει «στο κανόνι του επάνω» όπως λέει τό έμβατήριο, στήριξε τό περιστροφο στον κρόταφό του και πυροβολήθηκε. Ταυτόχρονα αυτοκτόνησαν και δύο Λοχίες, ενώ και πολλοί άλλοι έτοιμάσθηκαν νά κάνουν τό ίδιο. Εύτυχως όμως πού άκούστηκε η φωνή της Μάνας: «Σταματήστε! Η Πατρίδα δέν πέθανε και σās έχει ανάγκη! Αν χαθείτε έσεις ποιός θά την ελευθερώσει!». Ο σεβασμός πού έτρεφαν οί στρατιωτικοί στο πρόσωπο της αλλά και τό καθ' όλα λογικό έπιχείρημα της σταμάτησε τό κακό.

Ἡ Κατοχή ἔπεσε βαριά στήν Πατρίδα μας. Πείνα, δυστυχία ἀλλά καί προδοσίες δυστυχῶς! Ἡ Μάνα δέν ἔμεινε μέ δεμένα χέρια. Ἀρχικά μέχρι τό τέλος Αὐγούστου 1941 ἀσχολήθηκε μέ τήν περίθαλψη τῶν τραυματιῶν. Στήν συνέχεια δραστηριοποιήθηκε στήν Ἐθνική Ἀντίσταση. Ξεκίνησε ἐκστρατεία γιά στρατολόγηση ἀγωνιστῶν. Ταξίδευε σέ ὅλα τά χωριά ξεσηκώνοντας μέ πύρινα λόγια τους συμπατριῶτες της.

Πολλοί πατριῶτες κυρίως ἀπό τήν Ἡπειρο βγήκαν στά βουνά γιά νά πολεμήσουν τόν κατακτητή. Ἀνάμεσά τους βέβαια καί ἡ Καλλιόπη Λύκα ὄχι τώρα μόνο σάν ἐθελόντρια νοσοκόμα ἀλλά σάν μάχιμη Ἀντάρτισσα. Ντυμένη πάντα στό χακί, φορώντας ἀρβύλες καί μέ τό ὄπλο στό χέρι ὀρμοῦσε πρώτη στή μάχη. Ἦταν ἤδη πενήντα τριῶν χρονῶν καί εἶχε περάσει μία δύσκολη ζωή ἀπόλυτα ταυτισμένη μέ τήν ἔννοια τοῦ Καθήκοντος. Ἡ καρδιά της ὅμως ἦταν ὅλο φλόγα καί ἀγάπη γιά τήν Πατρίδα ἀλλά καί γιά τό συμπολεμιστή της. Μετά τή μάχη ξαναγινόταν νοσοκόμα καί ἡ ἀγνή φίλη καθενός πού ἤθελε νά ἀκούσει μία καλή κουβέντα ἐκεῖνα τά δύσκολα χρόνια.

Ὅταν ἀπελευθερωθήκαμε ἀπό τούς Γερμανούς ἡ Καλλιόπη Λύκα ἐπέστρεψε στίς Τάξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ξαναπαίρνοντας πάλι τή θέση της σάν «Μάνα τοῦ Στρατιώτου». Δυστυχῶς ὅμως γιά τήν Πατρίδα μας τά βάσανα δέν εἶχαν τελειώσει.

Σέ ὅλο αὐτό τό διάστημα ἡ Μάνα τοῦ Στρατιώτη συνέχισε μέ αὐταπάρνηση τόν ἀγῶνα της. Πιστή στό Καθῆκον βρισκόταν πάντα στήν πρώτη γραμμή τοῦ πυρός ἐνθαρρύνοντας τούς φαντάρους στή μάχη καί παρηγορῶντας ἤ περιθάλπτοντας τούς τραυματίες στήν ἀνάπαυλα τῶν ἐπιχειρήσεων. Στίς φονικές μάχες πού διεξήχθησαν στό Νεστόριο τραυματίσθηκε ξανά ὁ μοναχογιός της. Ἐπειδή μάλιστα τῆς εἶπαν ὅτι εἶναι σοβαρά βρῆκε λίγο χρόνο νά τρέξει νά τόν δεῖ. Ὅταν ἔμαθε τίς ἡρωικές του πράξεις πού προηγήθηκαν τοῦ τραυματισμοῦ του, ἡ καρδιά της γέμισε ὑπερηφάνεια. Τόν ἀγκάλιασε καί τοῦ εἶπε: «Τώρα εἶσαι παιδί μου! Θά σέ φιλήσω σάν «Μάνα τοῦ Στρατιώτου» καί τό φιλί αὐτό θά εἶναι τό εὔγε τῆς παλικαροσύνης σου!». Καί ἀμέσως ἔφυγε τρέχοντας γιά νά γυρίσει στούς συμπολεμιστές της. Ὁ γιός της τελικά ἐπέζησε ἀλλά ἔμεινε τυφλός ἀπό τό ἓνα μάτι γιά ὀλόκληρη τήν ὑπόλοιπη ζωή του!

Δέν ἄργησε ὅμως καί ἡ σειρά της. Στίς 9 Μαΐου τοῦ 1948 στήν Κοίτη Βροντοῦ τραυματίσθηκε καί ἡ «Μάνα» ἀπό νάρκη. Ἡ ἡρωίδα μας ὅμως μέ δεμένα τά τραύματα της συνέχισε τό ἔργο της, πολεμώντας ἀλλά καί προσφέροντας τήν ἀγάπη της στόν συμπολεμιστή της μέχρι τό τέλος τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ὅταν τελείωσαν ὅλα αὐτά ἡ Καλλιόπη Λύκα γύρισε στό σπίτι της στά Γιάννενα. Τό βρῆκε λεηλατημένο. Δέν ὑπῆρχε οὔτε καρέκλα νά καθίσει. Τήν περίμεναν καί ἄσκημα νέα. Εἶχαν σκοτώσει τήν ἀγαπημένη τῆς ἀνιψιά, μία ὄμορφη γιατρίνα πού εἶχε προσφέρει τόσα πολλά στούς συνάνθρωπους της ἐκείνη τή φρικτή περίοδο. Παρ' ὅλα αὐτά ἡ γενναία Ἡπειρώτισσα δέν λύγισε. Στάθηκε

ὄρθια καί σάν γνήσια Ἑλληνίδα συνέχισε τό ἔργο της δίπλα στόν στρατιώτη καί γενικά σέ κάθε συνάνθρωπό της πού εἶχε ἀνάγκη.

Στίς 25 Ἰουνίου 1950 ξέσπασε ὁ πόλεμος στήν Κορέα. Σ' αὐτόν τόν πόλεμο πού κράτησε μέχρι τίς 27 Ἰουλίου τοῦ 1953 δέν ἦταν δυνατόν νά λείπει ἡ «Μάνα τοῦ Στρατιώτου». Ἦταν καί ἐκεῖ παροῦσα προσφέροντας τίς πολύτιμες ὑπηρεσίες της.

Μετά καί ἀπ' αὐτό τελείωσαν οἱ πόλεμοι καί οἱ ἀνταρσίες, ἀλλά οἱ πληγῆς τους δέν εἶχαν ἐπουλωθεῖ. Παντού ὑπῆρχαν τραυματίες, μαυροφορεμένες γυναῖκες καί ὀρφανά παιδάκια. Ἡ «Μάνα» βρέθηκε πάλι στήν πρώτη γραμμή τοῦ Καθήκοντος, ἀπό τό πρωί μέχρι τό βράδυ στά Στρατιωτικά Νοσοκομεῖα καί στά Στρατόπεδα.....

Οἱ Γιαννιώτες συχνά τήν ἔβλεπαν νά περιφέρεται στίς φτωχογειτονίες γιά συμπάρασταση στούς δυστυχεῖς καί γιά νά μοιράζει ὅ,τι μπορούσε νά ἀγοράσει μέ τά δικά της χρήματα. Τό φτωχικό της σπίτι δέν εἶχε ποτέ θέρμανση καί πολλές φορές διαθέτοντας ὅλα της τά χρήματα σέ φιλανθρωπίες, ἔφθασε στό σημεῖο νά μὴν ἔχει ἡ ἴδια οὔτε νά φάει!

Τά χρόνια περνοῦσαν καί ἀλύπητα γέρασαν τή Μάνα. Τά κουρασμένα ἀπό τίς ἀρβύλες πόδια της ἄρχισαν νά πιάνονται καί οἱ πόνοι ἦρθαν στό ταλαιπωρημένο κορμί της. Μεγάλη ὅμως ἡ δύναμη τῆς ψυχῆς της. Τακτική στήν Ἐκκλησία παρακολουθοῦσε μέ κατάνυξη τή λειτουργία. Μοναδική της παρηγοριά ἡ Παναγία τήν ὁποία πάντα παρακαλοῦσε, ὄχι γιά τόν ἑαυτό της ἀλλά πάντα γιά τήν Ἑλλάδα, τήν Πατρίδα πού τόσο πολύ ἀγάπησε αὐτή ἡ ἀξιολάτρευτη Ἡπειρώτισσα. Σιγά σιγά ἄρχισαν νά ἐξαντλοῦνται οἱ δυνάμεις της καί κάποια στιγμή χρειάστηκε νοσοκομειακή φροντίδα.

Δυστυχῶς ὅμως δέν τή δέχθηκαν στό Στρατιωτικό Νοσοκομεῖο, ἐκεῖ πού ἐκείνη ὅλα τά δύσκολα χρόνια εἶχε προσφέρει τόσα πολλά! Ξεχασμένη παντελῶς ἀπό τήν Πολιτεία ἀλλά περιτριγυρισμένη ἀπό πολλούς φίλους, συμπολεμιστές ἀλλά καί ἀπό τούς εὐεργετηθέντες της, στίς 15 Φεβρουαρίου τοῦ 1982, πλήρης ἡμερῶν σέ ἡλικία 93 ἐτῶν, ἡ ἡρώιδα ἔφυγε ἀπ' αὐτόν τόν κόσμο. Ἀνάλαφρη ἡ ψυχή της πέταξε πάνω ἀπό τό Γράμμο, τήν Πίνδο καί τά ἄγρια βουνά τῆς Βορείου Ἡπείρου γιά νά ἐπιστρέψει στό Θεῖο Δημιουργό, πλάι στίς ψυχές τόσων ἄλλων ἡρωίδων πού μόνο ἡ δική μας ἱστορία ἔχει νά ἐπιδείξει.

Ἡ ἀείμνηστη Καλλιόπη Λύκα ὑπῆρξε τό πρότυπο τῆς Ἑλληνίδας. Σύζυγος ἥρωα, μητέρα ἥρωα, στοργική νοσοκόμα στό πλευρό τοῦ τραυματία καί λέαινα στή μάχη! Τό φέρετρό της σκεπάσθηκε μέ τή γαλανόλευκη καί τά παράσημά της πῆραν τή θέση τους. Ὅμως δέν τῆς ἀπενεμήθησαν οἱ τιμές πού θά ἔπρεπε καί δέν ἀκούστηκε τίποτα γι' αὐτή ἀπό τά «μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης»!

(Αντιναυάρχου ε.α. Δρα Στυλιανού Πολίτη)